

EXPERIENCIAS

A normalización da lingua no CEIP Manuel Masdías

Pilar Seoane Martínez

Coordinadora do ENL do CEIP Manuel Masdías

pilars@edu.xunta.gal

Óscar González Montañés

Director do CEIP Manuel Masdías

ogm@mundo-r.com

REVISTAGALEGA
DE EDUCACIÓN
PUBLICACIÓN DE NOVA ESCOLA GALEGA

ISSN: 1132-8932

Páx. 63-65

O Masdíás é un centro do barrio de Caranza (Ferrol). O alumnado é heteroxéneo: familias dun nivel socioeconómico medio-alto e outras moi desfavorecidas, tanto económica como culturalmente. Un 30% é de etnia xitana. A maioría do alumnado é castelanfalante.

O centro creouse en 1980 e a normalización da lingua comezou no 1986 co proxecto de dirección de Xosé Lastra, logo de irse vencendo as fortes resistencias de parte do profesorado. A idea fundamental era achegar o alumnado á súa propia lingua e cultura desenvolvendo un forte sentimento de afecto por elas, motivación que segue ata o día de hoxe. Cómpre indicar que este camiño foi apoiado constante e maioritariamente polas familias e polos órganos de representación.

No curso 1989-90 xa aparece na PXA a creación dun Departamento, pero é en 1991-92 cando se elabora por primeira vez un Plan de Normalización propiamente dito, no que se especifica en que niveis e áreas se vai utilizar a lingua galega e as actividades propostas para fomen-

tar o seu uso. Tamén é na memoria final dese curso onde se recollen algúns dos problemas máis recorrentes ao longo deste tempo.

Durante varios anos consolidouse este Plan con avances e no curso 1997-98, trala entrada en vigor da LOXSE, é cando se establece o PLN, posteriormente PLC, máis ambicioso e permanente. A lingua galega queda establecida como vehicular en tódalas áreas e etapas educativas, exceptuando a de Lingua Castelá, ademais de obrigatoria en tódalas relacións e comunicacións en calquera ámbito no que o centro participe. Todo isto sempre acompañado dun gran abano de actividades que favorecen que ao remate do ensino obrigatorio os nenos e nenas sexan plenamente competentes en ámbalas dúas linguas oficiais e non perciban o galego como algo ritual ou reducido ao ámbito da nosa escola: festas culturais (Magosto e Samaín, co asado de castañas dos nosos castiñeiros, cantigas, bailes ou pequenas representacións onde participa todo o alumnado, lendas cos personaxes tradicionais

de medo e o baleirado das cabazas; Entroido, con disfraces elaborados no propio centro e cun tema acordado, construción dun Meco que vai dando ordes e o xuízo no que se len as coplas e testamentos compostos por cada grupo fomentando tanto o manexo do vocabulario como a oralidade; Semana das Letras Galegas), edición de folletos e a revista *A Buxaina*...

Aínda que moi resumido este é un traballo de máis de 30 anos malia o que a Administración restrinxiu a capacidade de autonomía dos centros coa publicación no ano 2010 do Decreto para o plurilingüismo, no que se establecen unhas determinacións respecto do uso vehicular da lingua galega que se confrontan totalmente co noso PLC. Dende ese momento toda a comunidade educativa e os seus órganos de goberno acordaron a súa continuidade solicitando á Consellería autorización para facelo e, aferrándonos a ese "silencio administrativo", continuamos levándoo a cabo ata o 2016. A partir dese momento, debido ás presións recibidas para axustarnos ao Decreto e

Reunido o Equipo de Normalización Lingüística do centro en sesión ordinaria, o día 13 de setembro do 1994, e unha vez avaliado o Plano de Normalización Lingüística en vigor e os antecedentes dos últimos cursos escolares, á luz dos obxectivos contemplados no Plano de Dirección do centro e no anteprojecto de Proxecto Educativo, así como da normativa en vigor, acorda propoñer-lo seguinte Plano de Normalización Lingüística para o curso 94/95:

1º) Mante-lo programa de inmersión establecido para o nivel de educación infantil:

- No nivel de 3 anos, o ensino realizarase na lingua familiar dos nenos e nenas. Caso de non ser esta a galega, introduciranse os mecanismos necesarios para que, no terceiro período dese curso, se poidan desenvolver as clases totalmente en lingua galega.

- Nos niveis de 4 e 5 anos, o ensino desenvolverase en galego.

2º) Ampliar ó terceiro ciclo de Educación Primaria (nivel 5) os criterios xa establecidos para o primeiro e segundo ciclos: ensino en galego agás a área de lingua castelá.

3º) Manter na segunda etapa de EXB os mesmos criterios: impartición en galego das áreas de L. Galega, CC. Sociais, Matemáticas e CC. da Natureza.

4º) A impartición en galego supón que esta lingua debe se-la utilizada polo profesorado e polo alumnado nas áreas aludidas, tanto oralmente coma por escrito.

5º) A efectos de que o alumnado non perciba unha ritualización da lingua galega, cómpre que as actitudes lingüísticas do profesorado, tanto nas clases coma nas outras relacións do centro, se realicen en galego.

6º) Manterase a disposición anterior de realiza-las comunicacións e, en xeral, tódalas actuacións burocráticas de carácter oficial, tanto internas coma externas, en lingua galega.

7º) Á parte das áreas indicadas, poderanse incorporar outras se o/a profesor/a está disposto/a a facelo así. De calquera xeito, cómpre promover-lo uso oral e escrito do galego por parte do alumnado, aínda que non se trate das áreas mencionadas.

8º) Participarase dun xeito activo nas actividades da Coordinadora dos Equipos de Normalización Lingüística.

O galego na PXA (1994)

aprobar o DOC ao final do curso 2016-17, debido ás persistentes ameazas de sanción sobre a dirección, decidiuse axustar o PLC á lexislación vixente.

Na Memoria deste ano, insírese este resumo da situación:

A publicación do Decreto... para o plurilingüismo no ensino non universitario de Galicia... establece unhas determinacións a respecto do uso vehicular da lingua galega que se confronta coas determinacións recollidas no Proxecto Lingüístico de Centro, vixente dende hai máis de 25 anos.

En todo este tempo, a comunidade educativa e os seus órganos de goberno viñeron desenvolvendo un proxecto lingüístico que, ademais de non suscitar ningún tipo de rexeitamento, estivo apoiado por todos os sectores da comunidade e deu como resultado a adquisición por parte do alumnado de competencias lingüísticas semellantes en ámbalas dúas linguas, sendo agora incluso inferiores ao remate da escolarización.

Ante a presión da Administración, o centro fixo unha modificación do noso plan lingüístico para adaptalo á lexislación vixente.

Seguimos crendo firmemente que é a escola o lugar onde o uso da nosa lingua pode mantela viva e propiciar o seu coñecemento polas novas xeracións que non proveñen de contornas galegofalantes, como ocorre no noso colexio. Os nenos e nenas deben percibir na escola a lingua como unha experiencia vital de inmersión e non como unha área máis de aprendizaxe. No noso centro podemos constatar que a maioría das actividades que nun principio se deseñaron para fomentar o uso da nosa lingua ou o coñecemento das tradicións culturais foron converténdose no noso sinal de identidade. ■

4. PROXECTO LINGÜÍSTICO

Consonte coas liñas de identidade do centro contempladas no PEC, coa xa dilatada historia en relación coa normalización lingüística do galego e co obxectivo de acadaren os nenos e as nenas a competencia necesaria nas dúas linguas oficiais, dado o evidente desequilibrio que existe entre elas no noso ámbito, cun uso moi baixo do galego, determinábase que a lingua galega será a oficial no centro -sen prexuízo da atención debida á outra lingua oficial-, e preténdese o obxectivo de que sexa a lingua normal de uso de toda a comunidade.

Para a consecución deste obxectivo, seguindo o xa estipulado dende hai anos, adóptanse as seguintes directrices:

1º) Áreas impartidas en lingua galega como lingua vehicular:

- No nivel de 3 anos, o ensino realizarase na lingua familiar dos nenos e nenas. Caso de non ser esta a galega, introduciranse os mecanismos necesarios para que, no terceiro período dese curso, se poidan desenvolver as clases en lingua galega.

- Nos niveis de 4 e 5 anos, o ensino desenvolverase en galego.

- Educación Primaria: ensino en galego, agás a área de lingua castelá.

2º) A impartición en galego supón que esta lingua debe ser a utilizada polo profesorado e polo alumnado nas áreas aludidas, tanto oralmente coma por escrito.

3º) A efectos de que o alumnado non perciba unha ritualización da lingua galega, cómpre que as actitudes lingüísticas do profesorado, tanto nas clases coma nas outras relacións do centro, se realicen en galego.

4º) Realizaranse as comunicacións e, en xeral, todas as actuacións burocráticas de carácter oficial, tanto internas coma externas, en lingua galega.

5º) As actividades complementarias e/ou extraescolares que se realicen no centro co seu alumnado desenvolveranse igualmente en lingua galega.

6º) Participarase dun xeito activo nas actividades que fomenten o uso da Lingua.

O galego no PEC (2009)

2. Aunque no disponemos de datos exactos, constatamos que en el Centro hay un tanto por ciento elevadísimo de trastornos en el área de Lenguaje.

Aunque tampoco disponemos de estadísticas, creemos que la inmensa mayoría de nuestros alumnos son, por lengua materna, castellanohablantes.

Creemos que el bilingüismo es enriquecedor cuando se trata de un ambiente rico lingüísticamente hablando. Pero creemos que el bilingüismo es empobrecedor cuando el alumno se encuentra en un ambiente lingüísticamente pobre. El caso de la mayoría de los alumnos de este Centro es el segundo.

Como consecuencia de lo dicho, sugerimos:

a. que el castellano sea la lengua predominante en el parvulario y que la iniciación en el gallego se realice paulatinamente y con prudencia.

b. que en los demás ciclos se considere el gallego como asignatura (como el inglés, por ejemplo) y que en el área de Sociales se aplique la normativa emanada de la Xunta con mucha flexibilidad, adaptándola a la situación real de los alumnos.

A reacción dalgún sector do profesorado ante o proxecto de dirección que incluía a normalización da lingua (1986)